

Nr 24**Näringsutskottets betänkande i anledning av motion angående ifrågasatt förläggning av en skidfabrik till Boden.****Ärendet**

I motionen 1971: 509 av herr Ericsson i Åtvidaberg m. fl. (fp) hemställs att riksdagen skall föreslå Kungl. Maj:t att till Statsföretag AB utfärda direktiv om att man omprövar beslutet att förlägga en skidfabrik till Boden samt att Kungl. Maj:t undersöker andra möjligheter att täcka sysselsättningsbehovet därstädes.

Motionen

I motionen erinras om att den svenska skidindustrin sedan mitten av 1940-talet genomgått en omstrukturering och rationalisering. Antalet skidfabriker är nu tre mot 13 år 1946. Produktionen, som under samma tid ökat från ca 300 000 till ca 500 000 par skidor, är helt inriktad på tillverkning av terrängskidor. Mot bakgrund av att det inhemska behovet av skidor enligt branschens bedömning skulle kunna täckas av två fabrikers produktion ifrågasätter motionärerna en av Svenska industri-etablerings AB (Svetab) föreslagen förläggning av en skidfabrik till Boden. Den ytterligare ökning av produktionsresurserna som skulle bli följden skulle enligt motionärerna resultera i överproduktion, vilket sannolikt skulle leda till driftsinskränkningar vid redan befintliga företag, av vilka två ligger inom stödområdet.

Uppgifter om Svetabs etableringsplaner

I samband med förhandlingar om samarbete mellan Svetab och Norrbottens sportartikelfabrik (NBS), som tillverkar ishockey- och bandyklubbor, har möjligheten till en expansion inom produktområdet »fritidsartiklar» undersökts inom Svetab. Av en inom Svetab upprättad promemoria rörande Svetabs eventuella engagemang i en skidfabrik i Boden framgår att det angivna produktområdet bedöms som expansivt och att möjligheterna att skapa nya produkter grundade på nya idéer bedöms vara stora. Förutsättningarna för en företagsetablering i Norrland inom detta område anses goda.

Av promemorian framgår vidare att i samband med förhandlingarna om ett eventuellt samarbete mellan Svetab och NBS, som vid årsskiftet

1970—1971 övergick i Svetabs ägo, inleddes undersökningar av möjligheterna att NBS skulle utgöra början till ett företag inom fritidsartikelområdet. I promemorian anförs i övrigt följande:

NBS är i och för sig ett lönsamt företag men måste för att överleva på sikt expandera bl. a. genom att bredda sitt sortiment för att kunna klara de alltmer betydande kostnaderna för marknadsföring.

Det första steget i en sådan expansion är mycket naturligt, nämligen att bredda sortimentet med tillverkning av skidor, vilket bl. a. passar ytterligt väl in i den industriella miljö som föreligger och passar dessutom utomordentligt väl in marknadsföringsmässigt, förutsatt givetvis att marknaden som sådan är intressant.

Marknaden har undersökts och bedömts ingående liksom konkurrensförhållandena. Bedömningar har gjorts över de fyra befintliga skidfabrikenas möjligheter att överleva oavsett om en ny produktionsenhet tillskapas i Boden eller ej, och vidare har importen beaktats. Resultatet av dessa undersökningar har blivit att skidkonsumtionen bedöms ökande. Denna slutsats har grundats dels på en framskrivning och bearbetning av befintlig statistik och dels på den allmänna utvecklingen på motionsområdet samt på den utveckling som kommer att ske genom tillkomsten av alltfler elljusspår, en utveckling som kommer att påverka skidkonsumtionen på i princip samma sätt som tillkomsten av konstfrusna banor påverkat konsumtionen av ishockeyklubbor.

Förutom för den svenska marknaden har bedömningar gjorts över exportmöjligheterna, där en mycket intressant utveckling har börjat på kontinenten när det gäller längdåkning och där liknande tendenser kan spåras i USA. De närmaste åren bedöms medföra en ökad export av svenska skidor, och där möjligheten till samverkan mellan de olika fabrikanterna bör utnyttjas på lämpligt sätt.

Slutsatsen har därför blivit att en skidfabrik i Boden med en kapacitet på 120 000 par skidor är en ur marknadssynpunkt riktig satsning och att detta inte kommer att skada de övriga skidfabriken, som ej blott har förutsättningar att leva vidare utan bedöms också ha möjligheter till en expansion.

Den föreslagna skidfabriken i Boden skall ses som ett steg i uppbyggnaden av ett större företag inom fritidsartikelområdet, en uppbyggnad som kan ske enligt flera olika alternativ och där ännu icke ett slutgiltigt ställningstagande föreligger till vilket alternativ som skall väljas. Skidfabriken i Boden passar dock in i alla alternativ som är under diskussion och alla alternativ kommer på sikt att möjliggöra tillverkning av ytterligare produkter inom fritidsartikelområdet lokaliserad till för Svetabs målsättning lämpliga orter.

Vad beträffar det slutliga beslutet om igångsättning av en tillverkningsenhet för skidor, är detta ett beslut som Svetabs styrelse har överlämnat till styrelsen för Sirius Sportprodukter AB som är det ombildade NBS, att fatta. Det kommer att ske efter det att en utvärdering skett av de tillgängliga handlingsalternativen.

Vissa uppgifter om skidindustrin

Antalet skidfabriker i Sverige är (bortsett från ett företag som förutom andra produkter tillverkar barnskidor) f. n. tre, nämligen AB Edsbyver-

ken, Sundins fabriker AB och Bröderna Sandströms skidfabrik AB. De tre skidfabrikernas tillverkningskapacitet är följande:

AB Edsbyverken	400 000 par per år
Sundins fabriker AB	150 000 par per år
Bröderna Sandströms skidfabrik AB	50 000 par per år

Edsbyverken utnyttjar f. n. en tillverkningskapacitet av 300 000 par. Enligt vad som uppgetts till utskottet anser sig Sundins kunna höja sin kapacitet till 200 000 par och Sandströms sin till 75 000 par. För en sådan kapacitetshöjning erfordras enligt företagets bedömningar endast obetydliga investeringar.

AB Edsbyverken, Edsbyn, tillverkar även möbler för kontor och hem. Personal från skid tillverkningen kan delvis flyttas till möbeltillverkningen, vilken emellertid hämmas av svag orderingång. Företaget har inklusive tjänstemän ca 350 anställda. Företaget grundades 1899 och har vuxit bl. a. genom förvärv av en rad andra företag. Aktiekapitalet är 2 milj. kr. Omsättningen under det senaste verksamhetsåret var ca 31 milj. kr., varav skid tillverkningen svarade för ca 12 milj. kr. Edsbyverken uppförde 1966—1967 en ny skidfabrik, vilken delvis finansierades med statligt lokaliseringstöd, varav bidrag ca 2 1/4 milj. kr. och lån ca 3 1/2 milj. kr. Hela anläggningen har förnyats så att ingen del är äldre än sju år. Av Edsbyverkens skidproduktion exporteras f. n. ca 15 % (i värde). Innevarande år har på grund av den ringa snötillgången i Sverige orderingången blivit endast 30 % av den normala.

Sundins fabriker AB, Hudiksvall, har utom skid tillverkning mekanisk industri. I skid tillverkningen sysselsätts f. n. ca 50 man av totalt ca 180. Omsättningen under det senaste verksamhetsåret var ca 13,5 milj. kr., varav skid tillverkningen svarade för ca 5,5 milj. kr. 7 à 8 % av skidproduktionen exporteras.

Bröderna Sandströms skidfabrik AB, Lindesberg, som sedan 1966 är dotterbolag till Jofa AB i Malung, tillverkar utom skidor även bandy- och ishockeyklubbor. Av ca 60 anställda sysselsätts ca 40 med skid tillverkning. Denna svarar för en årsomsättning av 2,5 à 3 milj. kr. av totalt 3,5 à 4 milj. kr. Av skidproduktionen exporteras förra året ca 20 %. I år beräknas exportandelen bli ca 30 %.

I *utlandet* möter de svenska skidfabriker konkurrens från ett tjugotal stora skidfabriker särskilt i Österrike och öststaterna. Den näst största skidfabriken finns i Jugoslavien. De svenska skidfabriker har fått avstå från att tillverka alpina skidor. Den största utländska skidfabriken tillverkar nu även löpskidor av nordisk typ.

Utskottet

Svenska industrietablerings AB (Svetab) bildades den 1 juli 1969 och är sedan årsskiftet 1969/70 dotterbolag till Statsföretag AB. Svetab har

till uppgift att skapa sysselsättningstillfällen främst i de nordliga länen. Detta kan ske genom etablering av nya och utbyggnad av befintliga företag antingen helt i Svetabs regi eller i samarbete med det enskilda näringslivet, kommunägda företag och Kooperationen. I samband med expansions- eller rationaliseringsinvesteringar har Svetab möjlighet att inträda som hel- eller delägare i företag. Enligt de av statsmakterna givna direktiven för verksamheten skall Svetab drivas på affärsmässiga grunder och varje etableringsbeslut föregås av noggranna ekonomiska bedömningar.

Under hänvisning till en av Svetab planerad etablering av en skidfabrik i Boden anføres i motionen 1971: 509 att den nuvarande produktionen av skidor täcker marknadsbehovet och att den ökning av produktionsresurserna som tillkomsten av denna fabrik skulle resultera i kan komma att medföra en överproduktion med åtföljande svårigheter för de nu existerande företagen i branschen. Motionärerna hemställer att riksdagen skall föreslå Kungl. Maj:t att dels utfärda direktiv till Statsföretag AB om att beslutet att förlägga en skidfabrik till Boden skall omprövas, dels låta undersöka andra möjligheter att täcka sysselsättningsbehovet där.

Vad avser hemställan om direktiv till Statsföretag AB vill utskottet framhålla att i propositionen om inrättande av ett statligt förvaltningsbolag betonades, att den del av Kungl. Maj:ts ägaransvar som är direkt inriktad på de olika företagens skiftande verksamhet skulle avlastas genom att ett förvaltningsbolag inrättades. Enligt de av statsmakterna givna riktlinjerna för bolagets verksamhet (prop. 1969: 121, SU 1969: 168) skall detta uppställa mål för de olika företagen, följa måluppfyllelsen och sörja för att de möjligheter till samverkan som föreligger inom hela företagsgruppen blir effektivt utnyttjade. Förvaltningsbolaget skall dock inte överta ansvaret för den löpande verksamheten vid företagen från dessas styrelser och verkställande direktörer. Särskilt har framhållits att de statliga företagen skall kunna driva sin verksamhet på samma villkor som enskilda företag. Inrättandet av förvaltningsbolaget har avsetts ge möjligheter att i större utsträckning än vad tidigare varit fallet hänföra politiska beslut och beslut av verkställande natur till skilda organ, något som innebär praktiska fördelar och står i överensstämmelse med traditionen inom svensk förvaltning.

Utskottet finner det uppenbart att ett uttalande från riksdagens sida i enlighet med vad som föreslås i motionen skulle innebära ett avsteg från de av statsmakterna fastställda riktlinjerna för Statsföretag AB:s verksamhet. Utskottet avstyrker därför motionen i denna del.

I övrigt vill utskottet framhålla att Svetabs etableringsbeslut enligt av statsmakterna givna direktiv bör föregås av noggranna ekonomiska bedömningar. Det kan i detta sammanhang erinras om att i Statsföretag AB:s årsredovisning för år 1970 uttalas att en samordnad projektverk-

samhet och stränga krav på snabb lönsamhet kommer att vara vägledande för Svetabs fortsatta verksamhet. Utskottet delar motionärernas betänkligheter i fråga om sådan företagsetablering från Svetabs sida inom stödområdet som kan få menliga konsekvenser för sysselsättning och företag på andra håll inom stödområdet. Utskottet anser det rimligt att Svetab när en etablering övervägs särskilt beaktar om det vid redan befintliga företag inom stödområdet finns outnyttjad kapacitet för eller möjlighet att med förhållandevis ringa investeringar skapa förutsättningar för motsvarande produktion.

I motionen yrkas vidare att alternativa möjligheter att täcka sysselsättningsbehovet i Boden skall undersökas. Utskottet finner inte erforderligt att riksdagen gör ett särskilt uttalande i denna fråga.

Aberopande vad här anförts hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionen 1971: 509.

Stockholm den 18 maj 1971

På näringsutskottets vägnar

INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s), Regnéll (m), Bengtsson i Landskrona (s), Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Haglund (s), Andersson i Storfors (s), Rask (s), Ericsson i Åtvidaberg (fp), Blomkvist (s), Sjönell (c), Svensson i Malmö (vpk), Jonsson i Husum (s), Hovhammar (m) och fru Hambræus (c).

